Bilgi Felsefesi - 2

1. "Ağaç yeşildir." önermesi öne sürüldüğü zaman bu önerme dış dünyadaki "ağaç" denen nesnenin yeşillik durumunu onaylıyorsa doğru, onaylamıyorsa yanlıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki doğruluk ölçütünün iddialarından biri olamaz?

A) Özne nesneyi bilebilir.
B) Her anlamlı önerme doğrudur.
C) Düşünce gerçeği doğru bir şekilde resmedebilir.
D) Yanlış, önerme ile gerçekliğin örtüşmemesidir.
E) Doğru yargılar ve dünya arasında bir uygunluk vardır.

2. Eğer başka bir toprakta değil de, bu toprakta portakal ağaçları güçlü köklerle gelişiyor ve meyve veriyorlarsa, portakal ağaçlarının doğrusu bu topraktır. Eğer diğerleri değil de bu kültür, bu değerler sistemi insanın olgunlaşmasını destekliyorsa, insan için doğru olan da bu değerler sistemi, bu kültürdür.

Buna göre bir bilginin doğruluk ölçütü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Gerçeklikle uyuşmayan hiçbir yargı doğru olarak kabul edilemez.
B) Doğruluk, birçok önerme arasındaki ilişkinin çelişkisiz olmasıdır.
C) Doğru, apaçık olarak zihne sunulmuş olandır.
D) Doğruluğun ölçütü genelin kabulüdür.
E) Doğru, pratik alanda yararlı olandır.

3. "Tabula rasa" deyimi Latince "boş levha" anlamına gelir ve bu kavram J. Locke'dan bu yana empirist filozoflar tarafından insan zihninin doğuştan hiçbir bilgi getirmediğini, gerçeklik konusundaki tüm bilgimizin deneyime dayandığını anlatmak için kullanılır.

Buna göre empirist filozoflar "Tabula rasa" **deyimini aşağıdakilerden hangisini reddetmek için kullanmışlardır?**

A) Gerçekliğin bilgisini
B) Aposteriori bilgiyi
C) Algıya dayalı bilgiyi
D) Deney bilgisini
E) Apriori bilgiyi

4.
- Bütünün parçalarına eşit olduğu bilgisi apriori bir bilgidir, çünkü biz onu deneyimden bağımsız olarak, akıl ve mantıksal analizlerle biliriz.
- Aposteriori bilgi ise deneyim yoluyla kazanılan bilgi olup,"Su 100 °C'de kaynar." önermesinde olduğu gibi ampirik bir araştırma sonucu elde edilir. Suda kaynama özelliğinin olup olmadığını görebilmek için deney yapmamız gerekir.

Verilen bu iki bilgi türü için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Apriori bilgi doğuştandır.
B) Apriori bilgiler yeni bir bilgi vermez.
C) Aposteriori bilginin doğruluğu deneyime bağlıdır.
D) Aposteriori bilgiler deney ile kanıtlanamaz.
E) Apriori bilginin doğruluğuna karar vermek için gözlem yapmamız gerekmez.

5. Hume'a göre nedensellik diye gördüğümüz şey bir olaydan sonra başka bir olayın gelmesidir. Bu iki olay arasında birinin neden diğerinin ise sonuç olduğunu ve aralarında nesnel, zorunlu bir bağ olduğunu bize bildiren bir izlenimimiz yoktur. Sadece olayların art ardalığını görmemizin bizde oluşturduğu psikolojik temelli bir alışkanlık vardır.

Buna göre nedensellik ilkesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Aklın apriori bir kategorisidir.
B) Olaylar arasında bulunan nesnel bir bağdır.
C) Sezgi ile elde edilen apaçık bir fikirdir.
D) Psikolojik temelli algısal bir yanılmadır.
E) Duyum ve izlenimlerin yarattığı alışkanlıklardan oluşmaktadır.

6. "İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman doğruyu görebilir. Gerçeğin mayası gözle görülmez.**" diyen A. de Saint Exupery'in bu görüşü aşağıdaki felsefi akımlardan hangisiyle uygunluk gösterir?**

A) Rasyonalizm
B) Empirizm
C) Pragmatizm
D) Pozitivizm
E) Entüisyonizm

Bilgi Felsefesi - 2

7. Bir parça mumu yanmakta olan bir ateşin hemen yanına koyduğumuzu düşünelim. Mum yavaş yavaş eridikçe, muma ait tüm duyusal özellikler değişim geçirir. Bu durumda rahatlıkla şunu söyleyebiliriz; algılarımız aracılığı ile nesneden aldığımız bilgi, sürekli bir değişim halindedir. Nesneye ait özellik sürekli değişirken, biz yine de belli bir nesneye bakmaya devam ettiğimizi düşünürüz. Nesnenin, değişimler geçirmesine rağmen aynı nesne olduğu bilgisi, gözlemsel deneyimlerimiz aracılığı ile öğrendiğimiz bir şey değil; doğuştan sahip olduğumuz bilişsel bir durumdur.

Descartes'ın verdiği bu örnekten hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Şeylerin doğası kavranamaz olduğundan bunlara ilişkin hiçbir yargıda bulunmamalıyız.
B) Algılar değişenin bilgisini, akıl ise değişimin ardında değişmeden kalanın bilgisini verir.
C) İnsan ruhunda gizil olarak bulunan bilgiler, doğru sorularla açığa çıkartılmalıdır.
D) Algılar yanıltıcı olduğundan tüm bilgimiz görelidir.
E) Mutlak bilgi, tümellerin bilgisini anımsamadır.

8. "Tüm algı ve deney dünyası eğer anlam ve değer taşıyacaksa, bunu ancak düşünmemize ve aklımıza borçlu olacaktır."

Bu görüş aşağıdaki epistemoloji akımlarından hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) Entüisyonizm
B) Empirizm
C) Rasyonalizm
D) Pragmatizm
E) Septisizm

9. W. James'e göre şeyler teorik birtakım anlamlarından dolayı doğru ya da gerçek değildir. Bunların gerçek hayatta bir uygulaması, olumlu bir etkisi olmalıdır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Şeylerin kendisi bilinemez.
B) Gerçek, akla uygun olandır.
C) Edinilen bilgi olgusallıkla örtüşüyorsa doğrudur.
D) Şeyler bilinç içeriği haline getirildiğinde özüne ulaşılabilir.
E) Şeylere dair bilgimizin doğruluk ölçütü, onun hayatımıza sağladığı yarardır.

10. A. Comte'a göre, sadece olgular konu edilmeli, olguların arkasındaki ilk nedenler ya da özlerle uğraşılmamalıdır. Çünkü bu "öz" ve "ilk neden"ler gözlenemezler; onlar metafizik karakterlidirler. Bilimsel bilginin amacı gözlem ve deneyle olguların bilgisine ve bunlardan hareketle doğa yasalarına ulaşmak olmalıdır. Ancak bu tür bir bilgiyle gelecekteki olayları önceden bilmek ve düzenlemek mümkün olacaktır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi A. Comte'un görüşleriyle çelişmektedir?

A) Metafizik öğeler reddedilmelidir.
B) Bilmek önceden görebilmek içindir.
C) Olgular arasında değişmez ilişkiler vardır.
D) Doğru bilgilere ulaşmak varlığın özünü kavramakla mümkündür.
E) Bilim duyumların bize sağladığı olgular arasındaki ilişkileri araştırmalıdır.

11. Rasyonalizme göre, bilgi ve doğruluk algısal deneyimimizin dolaysız bir sonucu değil, zorunlu ve evrensel düşünceler arasındaki mantıksal tutarlılıktır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Doğru bilginin kaynağı akıldır.
B) Doğruluk, deneyimden bağımsızdır.
C) Doğruluk akılsal düşünmenin ürünüdür.
D) Aklın doğruları, olgulara dayalı empirik doğrulardır.
E) Yalnızca akıldan türetilmiş önermeler mutlak doğrudur.

12. Rasyonalizm, bilginin akılla elde edilebileceğini savunur ve bunun yetkin bir örneği olarak matematiği görürken; empirizm doğa bilimlerini örnek göstererek tüm bilgimizin algı ve deneyimden geldiğini iddia eder.

Bu iki görüş, epistemolojinin aşağıdaki sorularından hangisine doğrudan cevap niteliğindedir?

A) Doğru bilginin ölçütü nedir?
B) Bilgi olanaklı mıdır?
C) Bilginin değeri nedir?
D) Doğru bilginin kaynağı nedir?
E) Varlığın kendisi bilenebilir mi?

